

Toespraak bij in werking stellen stoomgemaal De Tuut

Appeltern, 13 mei 2018

Burgemeester, bestuursleden van Baet en Borgh, vrijwilligers van De Tuut, dijkgraaf Roelof Bleker en anderen van waterschap Rivierenland, dames en heren, beste Harry,

Van alle aanwezigen hier ben ik waarschijnlijk degene die het minst van stoomgemalen afweet.

Des te opmerkelijker dus, dat Harry Keereweer (die acht jaar gedeputeerde was bij de provincie Gelderland) mij vroeg u nog iets te vertellen, voor ik het stoomgemaal in werking mag stellen.

Gelukkig was daar Joep van den Brink, vrijwilliger bij stoomgemaal De Tuut en auteur van een reeks boekjes over de geschiedenis van het Land van Maas en Waal.

Hij behoedt mij vandaag voor eventuele historische missers.

Elk jaar zijn er stoomdagen in De Tuut, maar vandaag is wel een heel bijzondere stoomdag.

De dames hier aanwezig hebben wellicht ontbijt op bed gekregen, het is tenslotte Moederdag.

Maar vooral is het de dag waarop wij vieren dat stoomgemaal De Tuut honderd jaar geleden in gebruik werd genomen, én de dag waarop het stoomgemaal na een halve eeuw weer vol in bedrijf gaat.

Het initiatief voor de bouw van het gemaal werd indertijd genomen door jonkheer Schelto van Citters, één van mijn voorgangers.

Hij was zestien jaar commissaris van de Koningin in Gelderland, van 1909 tot 1925.

Het stoomgemaal zorgde voor de afwatering van zo'n 10.000 ha van het Land van Maas en Waal, en het Rijk van Nijmegen naar de Maas.

Het Land van Maas en Waal is pas laat in de twintigste eeuw ontsloten.

Daarvoor was het nogal geïsoleerd, door de natuurlijke barrières van de Waal en de Maas.

Mede door de overstromingen die hier regelmatig voorkwamen, was het 150 jaar lang één van de armste gebieden van Nederland.

Veel inwoners trokken weg en zochten hun heil elders.

Zoals u weet, heeft die ontwikkeling zich ten goede gekeerd.

Sinds een jaar of twintig, dertig strijken mensen - die de drukke Randstad achter zich willen laten - hier neer voor de rust en de ruimte.

Het is niet overdreven te stellen dat stoomgemaal De Tuut de groei van de welvaart in dit deel van het Land van Maas en Waal mogelijk heeft gemaakt. Het gemaal zorgde ervoor dat het land in het voorjaar droog was en bewerkt kon worden.

Terug naar vandaag.

Stoomgemaal De Tuut was tot 1967 in werking, en gaat vandaag - voor het eerst in vijftig jaar - weer vol in bedrijf.

De sluizen naar de Maas gaan weer open.

Dat ik stoomgemaal De Tuut zo weer in werking mag stellen, betekent overigens ook dat het hiernaast gelegen gemaal Bloemers even uit bedrijf moet.

Anders wordt het te veel van het goede.

Ooit telde het Gelderse rivierengebied ongeveer 35 stoomgemalen.

De Tuut is het enige dat bewaard is gebleven - én dat nog functioneert.

Dus laten we zuinig zijn op dit fraaie cultureel erfgoed.

De provincie heeft De Tuut eenmalig 10 duizend euro gegeven voor de herinrichting en professionalisering van het museum.

Daarnaast krijgt De Tuut jaarlijks 2 duizend euro subsidie van de provincie voor het draaiende houden van het stoomgemaal.

De Tuut is een uniek voorbeeld van een middelgroot poldergemaal met door stoom aangedreven centrifugaalpompen.

De techniek die toen geïntroduceerd werd, wordt nog altijd toegepast.

Dames en heren, van harte gefeliciteerd met deze nog altijd kwieke eeuweling.

Dan kom ik volgens mij nu aan het moment waarop ik de hoofdstoomafsluiter mag opendraaien.